

Sjávartengd ferðapjónusta á Vestfjörðum

2010

Lokaskýrsla til Rannsóknna- og nýsköpunarsjóðs Vestur Barðastrandasýslu

Íris Hrund Halldórsdóttir
og Guðbjörg Ásta Ólafsdóttir

HÁSKÓLI ÍSLANDS

RANNSÓKNA- OG FRÆÐASETUR Á VESTFJÖRÐUM

EFNISYFIRLIT

LISTI YFIR SKÝRINGARMYNDIR OG TÖFLUR.....	iii
INNGANGUR	1
SAMSTARF FERÐAÞJÓNA.....	7
VIÐHORF FERÐAÞJÓNUSTUNNAR TIL SAMHLIÐA NÝTINGAR	9
HEIMILDASKRÁ	16

LISTI YFIR SKÝRINGARMYNDIR OG TÖFLUR

<i>Mynd 1. Notar þú eða vísar til haf, strandsvæði og/eða sjávartengdrar ímyndar á einhvern hátt í þínu ferðaþjónustufyrirtæki?.....</i>	<i>4</i>
<i>Mynd 2. Er ferðaþjónusta tengd haf og/eða strandsvæðum uppistaða í rekstrinum eða einn þáttur af fleirum ?.....</i>	<i>4</i>
<i>Mynd 3. Sérðu (fleiri) möguleika í að nýta haf og/eða strönd í ferðaþjónustu?</i>	<i>6</i>
<i>Mynd 4. Ef já við síðustu spurningu, hvað stendur helst í vegi fyrir því að þú framkvæmir hugmyndina?</i>	<i>6</i>
<i>Mynd 5. Á að leggja meiri áherslu á haf, strandsvæði og/eða sjávartengda ímynd í kynningarmálum af Vestfjörðum?</i>	<i>7</i>
<i>Mynd 6. Ertu í langtíma samstarfi við aðra í rekstri ferðaþjónustu fyrirtækis þíns?.....</i>	<i>8</i>
<i>Mynd 7. Sérðu tækifæri í að samnýta þína starfsemi tengt haf, strandsvæðum með annars konar starfsemi?</i>	<i>9</i>
<i>Mynd 8. Hverjir af eftirfarandi nýtingar möguleikum telur þú að eigi samleið með þinni starfsemi?..</i>	<i>10</i>
<i>Mynd 9. Finnst þér haf og strönd áhugaverðir kostir í uppbyggingu ferðaþjónustu á svæðinu?</i>	<i>11</i>
<i>Mynd 10. Ætti að skipta niður haf og strandsvæðum á Vestfjörðum fyrir mismunandi nýtingu?</i>	<i>12</i>
<i>Mynd 11. Finnst þér ætti að friðlýsa ákveðin haf og strandsvæði á Vestfjörðum?.....</i>	<i>12</i>
<i>Tafla 1. Hvaða myndir eða einkenni koma upp í hug þér þegar þú hugsar um Vestfirði sem ferðamannastað?</i>	<i>13</i>
<i>Tafla 2. Nefnið nokkur dæmi um einkennandi eða einstaka ferðamannasegla sem þér dettur í hug á Vestfjörðum</i>	<i>14</i>

INNGANGUR

Haf- og strandsvæði eru eftirsótt til margskonar nýtingar, t.d. vöruflutninga, fiskveiða, fiskeldis, efnistöku, farþegasiglinga, útivistar og fl. Sífellt fjölbreyttari nýting og aukið álag kallar á skipulagningu strandsvæða. Í strandríkjum víða um heim hafa verið settar fram áætlanir með það að markmiði að samþætta stjórnun og koma í veg fyrir ofnýtingu strandsvæða. Samþætt strandsvæðastjórnun er hinsvegar flókin í framkvæmd og hefur því víðast verið unnin svæðisbundið gegnum samstarfsnet hagsmuna aðila (Stojanovic & Ballinger 2009). Með myndun þessháttar samstarfsneta er reynt að minnka hagsmunaárekstra, auka gagnkvæman skilning og yfirfærslu þekkingar (Fletcher 2007; Stojanovic & Barker 2008). Samkvæmt íslenskum skipulags- og byggingarlögum sjá sveitafélög um skipulag og framkvæmdaleyfi svæða innan við 115 metra frá stórstraumsfjöru, en strandsjór utan 115 metra er ríkiseign, þessi skipting getur gert samþættingu strandsvæðaskipulags flóknara í framkvæmd en skipulag á landi.

Strandsvæði hafa alltaf verið vinsæl af ferðamönnum og ásókn í þessi svæði til ferðapjónustu og afþreyingar er enn að aukast (Kensington 1993; Orams 1999). Í smærri hefðbundnum strandsamfélögum hefur þróunin víða orðið sú að sjávertengd ferðapjónusta hefur vaxið samhliða hefðbundnum atvinnugreinum strandsamfélaga t.d. smábátaveiði (Chen 2010; Woods-Ballard et al. 2003). Haf og strandsvæði eru stór hluti af Vestfirsku landslagi og menningu. Byggð á Vestfjörðum byggist upp í kringum nýtingu sjávar og hefðbundnir atvinnuvegir tengjast sjávarföngum (Ragnar Edvardsson 2010). Það má því leiða líkur að því að ímynd Vestfjarða sé í hugum margra tengd hafinu. Sterk, afgerandi og jákvæð ímynd hefur mikla þýðingu fyrir alla markaðssetningu, þar með talið fyrir uppbyggingu ferðapjónustu (Kohli o.fl., 2003; Prebensen 2007). Ferðapjónustan á Vestfjörðum nýtir þegar haf og strandsvæði til þjónustu og afþreyingar og hafa Vestfirðir alla burði til að verða leiðandi í sjávertengdri ferðapjónustu. Aðilar ferðapjónustunnar gegna mikilvægu hlutverki í myndun ímyndar ferðamannastaðar (Campo-Martinez o. fl., 2010). Bæði kynna þeir starfsemi sína og ferðamannastaðinn fyrir ferðamönnum erlendis og einnig eru þeir einn helsti upplýsingagjafi til ferðamanna. Í hvoru tilfellinum fyrir sig hefur sú ímynd sem aðilar ferðapjónustunnar hafa á staðnum, áhrif á mikilvæga þætti í myndun svæðis sem ferðamannastaðar.

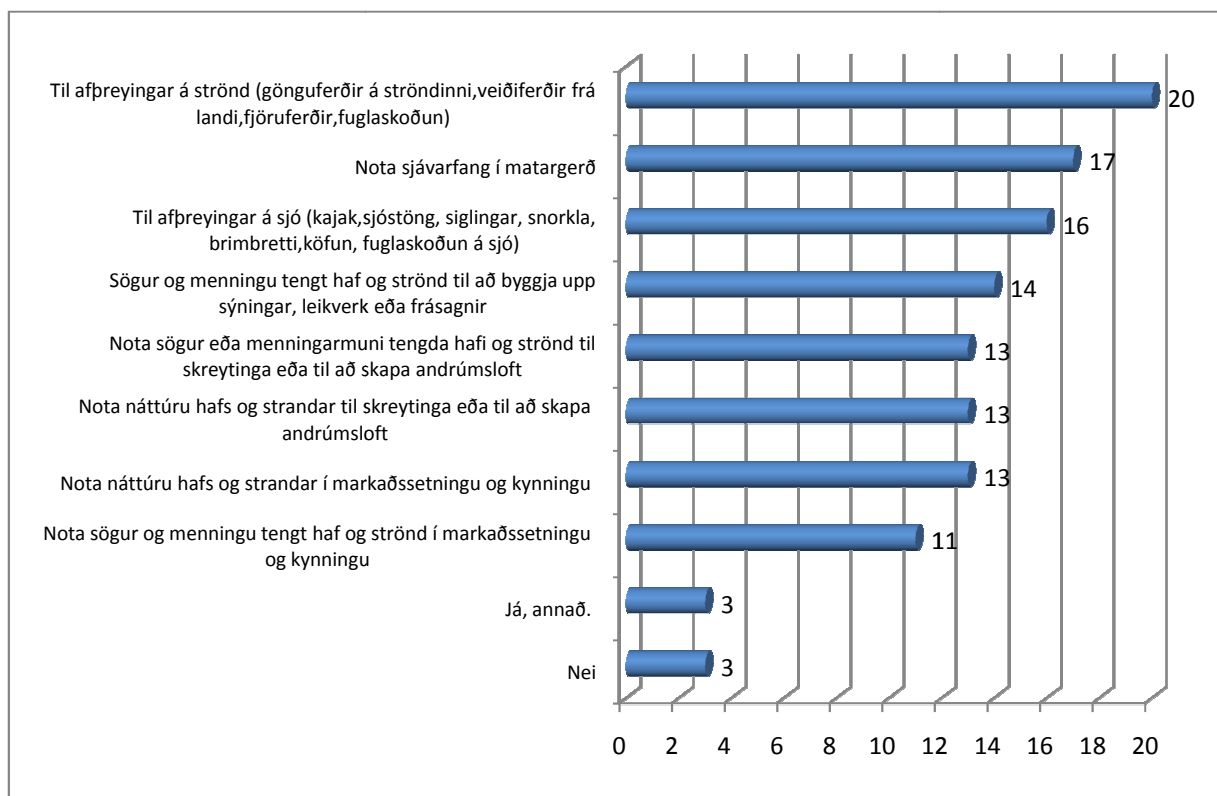
Í samræmi við aukna kröfu um skipulag strandsvæða er mikilvægt að kortleggja notkun ferðaþjónustuaðila á strandsvæðum og viðhorf þeirra til annarar nýtingar þessara svæða. Markmið þessarar rannsóknar er að kanna hversu mörg ferðaþjónustufyrirtæki á Vestfjörðum nýta sjóinn og ströndina í sínum rekstri, hvernig sú nýting fer fram og hvort þeir hafi áhuga á að nýta sjó og strönd enn frekar í sínum rekstri. Þá var kannað hvaða viðhorf ferðaþjónustuaðilar hafa til annarar nýtingu náttúru og umhverfis á þessum svæðum og hvort þeir teldu ímynd Vestfjarða almennt vera tengda sjó og strönd. Spurningarlistar voru sendir til 83 ferðaþjónustuaðila, alls svöruðu 31.

Þetta verkefni var unnið af Rannsókn- og fræðasetri Háskóla Íslands á Vestfjörðum og er styrkt af Rannsókn- og nýsköpunarsjóði Vestur Barðastrandasýslu.

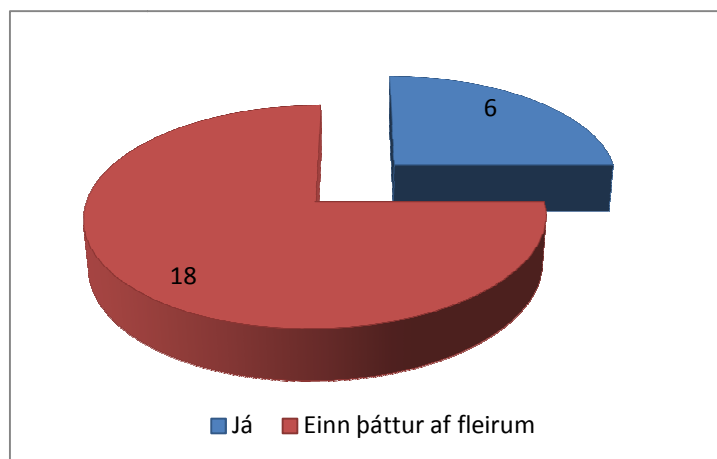
NÚVERANDI NÝTING HAFS OG STRANDAR Í VESTFIRSKRI FERÐAÞJÓNUSTU

Flestir þeirra ferðaþjónustuaðila sem svöruðu spurningalistanum töldu sig vera að nota eða vísa til haf og strandsvæði eða sjávertengdrar ímyndar á einhvern hátt (sjá mynd 1). Sú starfsemi var hinsvegar yfirleitt ekki uppistaðan í rekstrinum heldur einn þáttur af fleirum, eða hjá 18 af þeim 24 sem svöruðu (sjá mynd 2). Athygli skal vakin á því að aðeins þrír af 31 töldu sig ekki vera að nýta haf og strönd á nokkurn hátt í rekstri ferðaþjónustufyrirtækis síns. Flestir notuðu haf og strandsvæði til afþreyingar á ströndinni eða 20. Þar á eftir notuðu 17 sjávarfang í matargerð og 16 notuðu haf og strandsvæði til afþreyingar á sjó.

Niðurstöðurnar eru í samræmi við landfræðilega og menningarlega tengingu Vestfjarða við hafið og ströndina. Þorpin og bæirnir byggðust upp í kringum sjósókn. Þeir sem töldu sig vísa til haf, strandsvæða og sjávertengdrar ímyndar á einhvern hátt voru beðnir að útlista nánar starfsemina, hvernig þeir vísa til þessarar ímyndar í sínum rekstri. Hvernig sú starfsemi fer fram er margskonar, t.d. siglingar, kajakferðir, sjóstangveiði, hestaferðir og gönguferðir um strandsvæði með leiðsögn þar sem frásagnir snerust um menningu og/eða dýralíf svæðisins. Einnig nýta aðilar ferðaþjónustunnar sjávarfang í mat, eru með fræðsluspjöld um sögu, menningu, náttúru og dýralíf haf og strandsvæða. Það er athyglivert að fuglaskoðun var ekki nefnd, en orsökina gæti verið að aðilar ferðaþjónustunnar tengi fuglaskoðun ekki beint við haf, strandsvæði og sjávertengda ímynd. Áhugi erlendra ferðamanna sem heimsækja Vestfirði á fuglaskoðun er mikill (Albertína Elíasdóttir og fl.; 2008, 2009). Mörg tækifæri liggja í fuglatengdri ferðaþjónustu á Íslandi og fer sú tegund ferðaþjónustu ört vaxandi á Íslandi. Þarna kann að liggja tækifæri fyrir aðila ferðaþjónustunnar á Vestfjörðum.

Mynd 1. Notar þú eða vísar til haf, strandsvæði og/eða sjávar tengdrar ímyndar á einhvern hátt í þínu ferðaþjónustufyrirtæki?

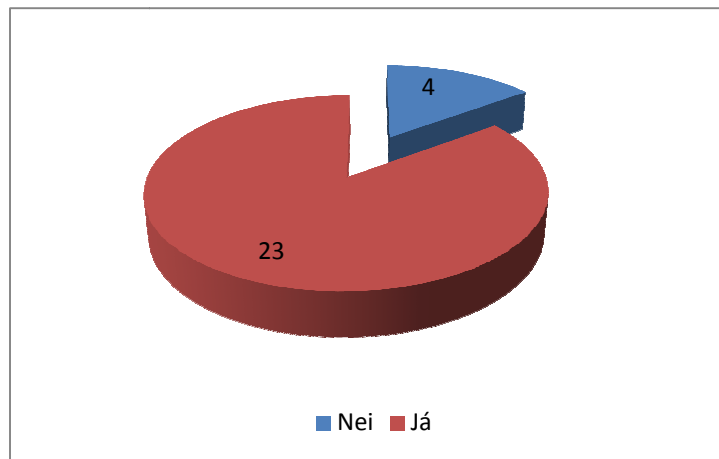
Mynd 2. Er ferðaþjónusta tengd haf og/eða strandsvæðum uppistaða í rekstrinum eða einn þáttur af fleirum?

FREKARI ÁHERSLA Á HAF OG STRÖND

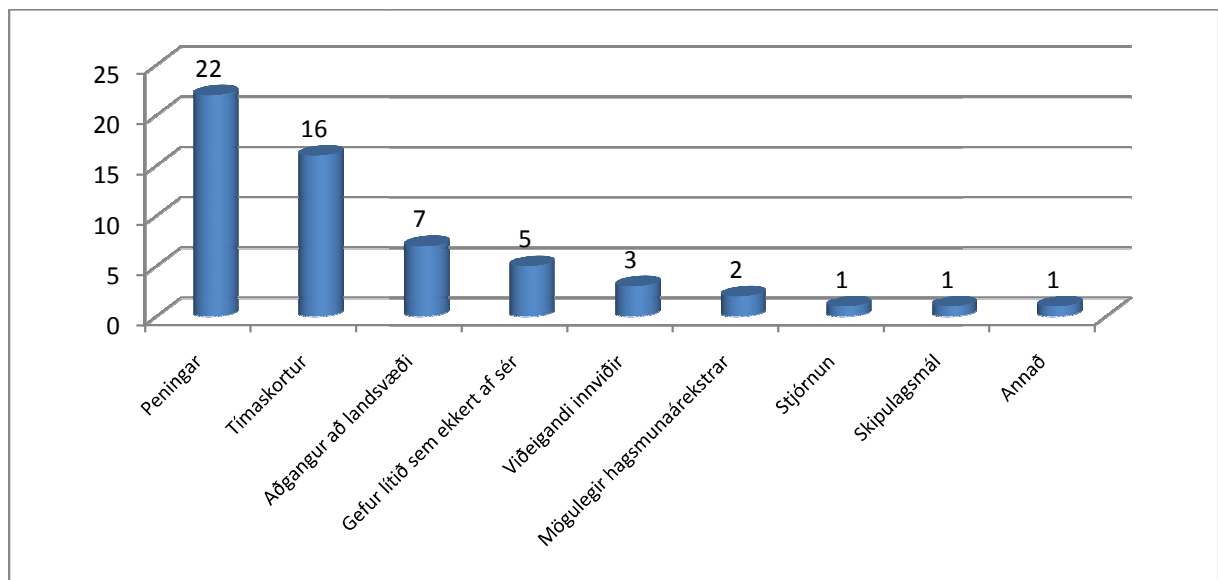
Allir ferðaþjónustuaðilarnir voru spurðir hvort þeir sæu möguleika í (frekari) nýtingu hafs og strandsvæða í ferðaþjónustu. Stærsti hluti þeirra (23 af 27) sem svöruðu spurningunni töldu

sig sjá fleiri möguleika í að nýta haf og/eða strönd í ferðapjónustu en fjórir sáu það ekki (sjá mynd 3). Voru þeir einnig spurðir hvað stæði helst í vegi fyrir að framkvæma þá hugmynd, gefnir voru upp fyrirfram níu flokkar og áttu svarendur að merkja við einn eða fleiri flokka eftir því sem ætti við (sjá mynd 4). Skortur á fjármagni (22 af 58) og tíma (16 af 58) var oftast nefnt sem þau atriði sem hamlaði framkvæmd nýrra hugmynda. Koma þessi svör ekki á óvart enda hefur það verið talið helsta vandamál ferðapjónustunnar að hún gefi ekki það mikið af sér. Ástæða fyrir því hvað hamli frekari uppbyggingu ferðapjónustunnar má sjá í orðum ferðapjónustuaðila; „*Fjármögnun ferðapjónustu er erfið. Flest fyrirtækin eru lítil og starfa í mjög skamman tíma á ári hverju*“. Það er vel þekkt að ferðamannatíminn á Íslandi er mjög stuttur utan höfuðborgarsvæðisins (Hagstofa, á.á.) og má það sjá í orðum annars aðila ferðapjónustunnar; „*Að reka ferðapjónustufyrirtæki er að hugsjón, ekki til að græða á því. Þessi rekstur er mest í miðjum júní til miðjan ágúst. Hinn tíminn er dauður*“. Stuttur ferðamannatími gerir það að verkum að þær fjárfestingar sem farið er í ferðapjónustu í dreifbýlinu nýtast ekki nema lítinn hluta úr árinu og gefi af sér minna en ella. Oft er talað um skort á „þolinmóðu“ fjármagni í ferðapjónustu í þessu sambandi. Það fé sem fæst með styrkjum og lánum í uppbyggingu ferðapjónustunnar þurfi oft að skila sér fljótt til baka. Annars getur það verið erfitt að nálgast fjármagn fyrir uppbyggingu einstakra ferðapjónustuverkefna. „*Nóg er af möguleikum en vantar bara peninga til að fylgja því eftir*“ tekur einn aðili ferðapjónustunnar fram.

Sjö nefna helstu ástæðuna fyrir að ekki sé farið út í frekari framkvæmdir sé skortur á landsvæði. Einn þáttur sem getur mögulega haft áhrif þarna er óöryggi með stjórnvöld/yfirvöld á svæðinu. Margir aðilar í ferðapjónustu þurfa að fá aðgengi að landsvæðum sem tilheyra sveitar- eða bæjarfélögum hvers svæðis. Óöryggi með að þær ákvarðanir sem teknar eru af sveitastjórnnum vari til langs tíma. Ótti við að breytingar í kjölfar kosninga geti haft þau áhrif að ákvörðun fyrri sveitastjórna væru teknar til baka, því er rekstraröryggi slíkra verkefna minna en ella.

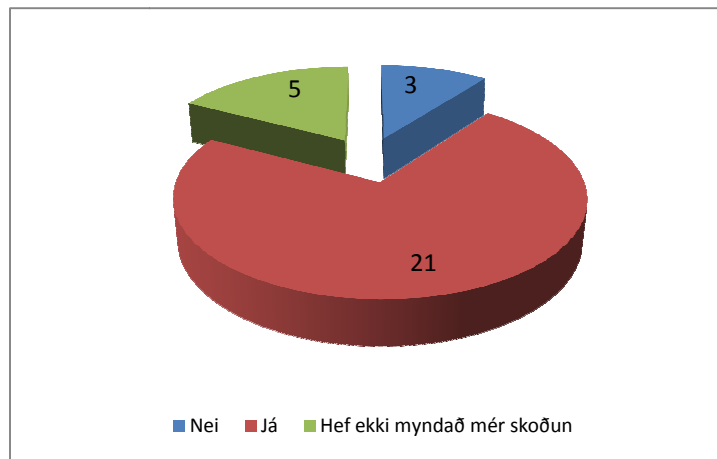

Mynd 3. Sérðu (fleiri) möguleika í að nýta haf og/eða strönd í ferðapjónustu?

Mynd 4. Ef já við síðustu spurningu, hvað stendur helst í vegi fyrir því að þú framkvæmir hugmyndina?

Að síðustu voru ferðapjónustuaðilarnir allir beðnir um að segja sína skoðun á því hvort leggja ætti meir áherslu á haf, strandsvæði og/eða sjávertengda ímynd í kynningarmálum af Vestfjörðum. Töldu flestir að leggja ætti meiri áherslu á strandsvæði og/eða sjávertengda ímynd, eða 21 af 29 sem svöruðu. Fimm höfðu ekki myndað sér skoðun og þrír töldu ekki þurfa að leggja meiri áherslu á strandsvæði og/eða sjávertengda ímynd (sjá mynd 5).

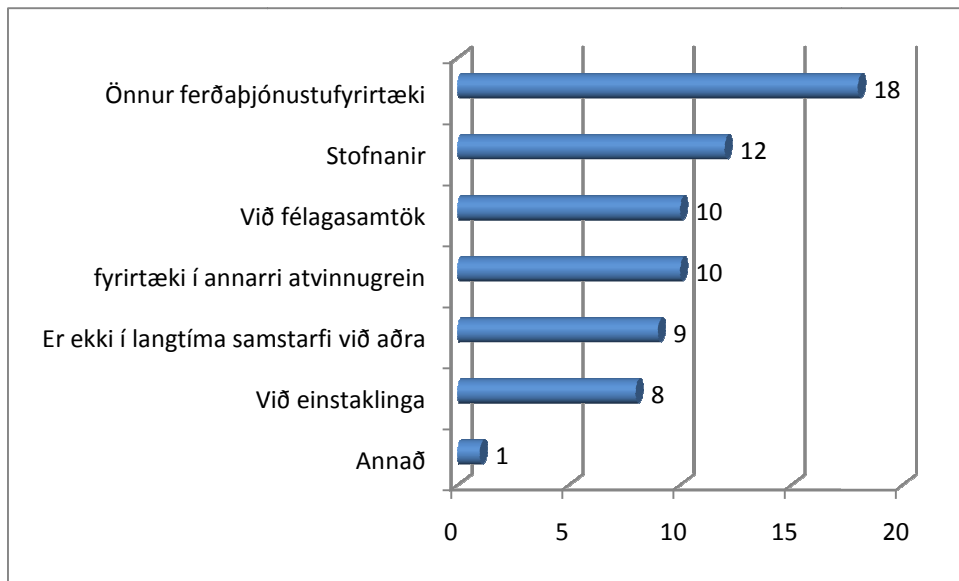

Mynd 5. Á að leggja meiri áherslu á haf, strandsvæði og/eða sjávar tengda ímynd í kynningarmálum af Vestfjörðum?

SAMSTARF FERÐAÞJÓNA

Allir voru spurðir um hvort viðkomandi væri í langtíma samstarfi við aðra í rekstri fyrirtækis síns. Markmið þessarar spurningar er að draga upp á yfirborðið samstarf ferðaþjónustufyrirtækja við önnur fyrirtæki eða einstaklinga. Samstarf í ferðaþjónustu er mikilvægt og geta samkeppnisaðilar í ferðaþjónustu hagnast á samstarfi. Ferðaþjónustuvaran er samsett úr mörgum þáttum og margir koma að, þess vegna er mikilvægt að aðilar innan svæðis geti boðið uppá heildar pakka fyrir ferðamanninn og aukið þannig gæði þjónustu og lækkað kostnað t.d. við markaðssetningu og kynningu og lært hver af öðrum (Fyall & Garrod, 2005; Go & Williams, 1994; Saxena & Ilbery, 2008).

Í þessari könnun töldu flestir sig vera í einhverskonar langtíma samstarfi og var þá algengast að vera í samstarfi við önnur ferðaþjónustufyrirtæki (18 af 68). Níu af þeim sem svöruðu spurningunni töldu sig ekki eiga í neinu langtíma samstarfi við aðra. Ekki var marktækt samband á milli þess að vera í samstarfi og að vísa til hafs eða strandar í reksti ferðaþjónustufyrirtækisins (Pearsons correlation, öll $p > 0.05$) sem bendir til þess að á Vestfjörðum séu fyrirtæki sem tengja þjónustu sína haf og strandsvæðum ekki líklegri til að taka þátt í sameiginlegri markaðssetningu eða samsettum „ferðapökkum“.

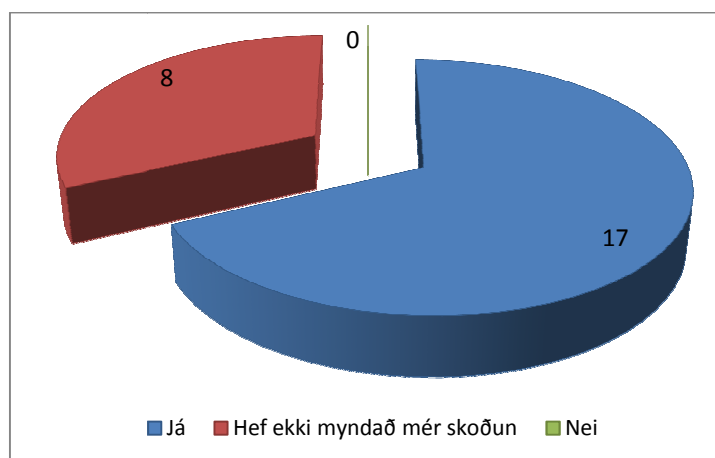

Mynd 6. Ertu í langtíma samstarfi við aðra í rekstri ferðaþjónustu fyrirtækis þíns?

VIÐHORF FERÐAÞJÓNUSTUNNAR TIL SAMHLIÐA NÝTINGAR

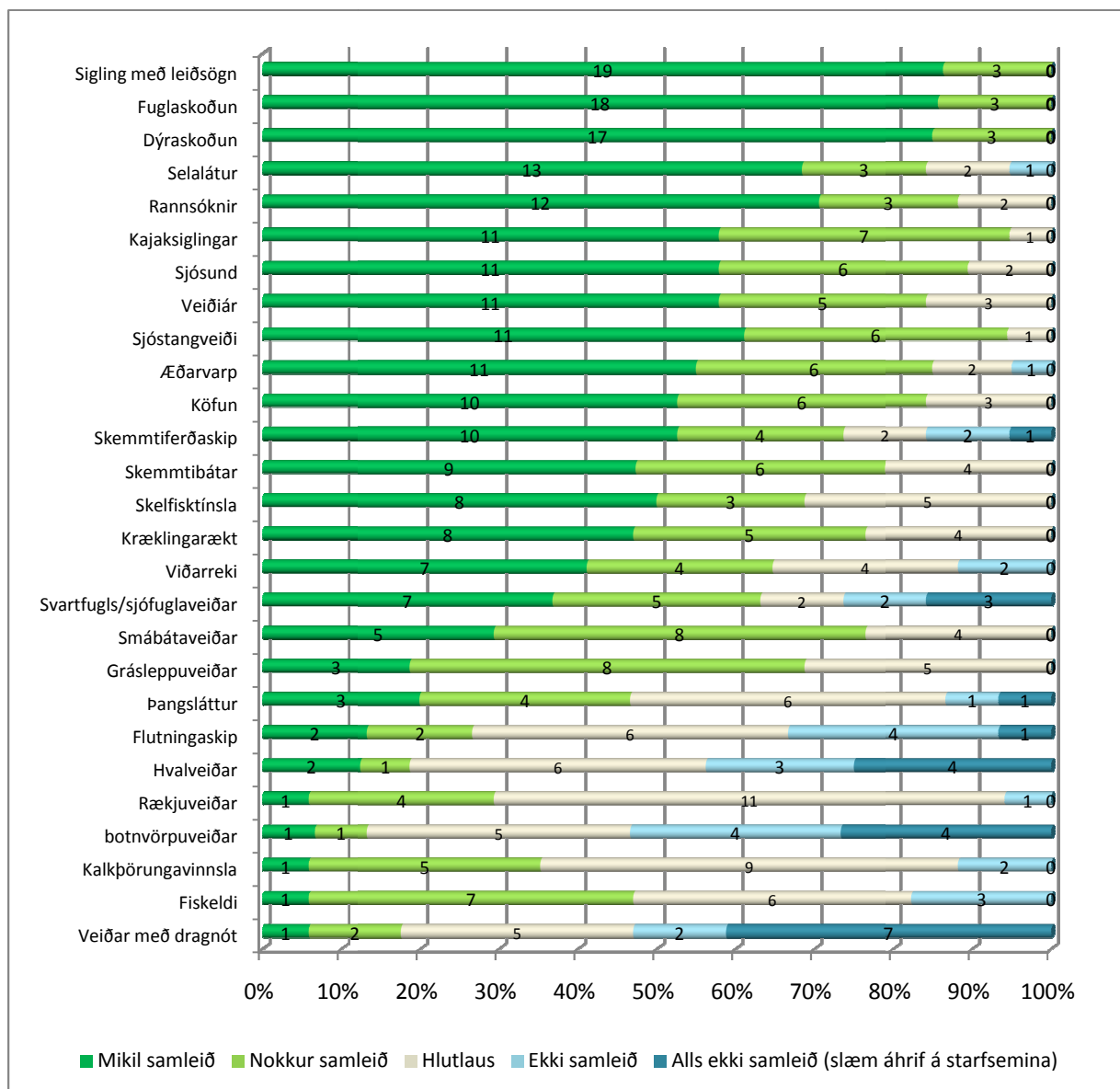
Aðilar ferðaþjónustunnar sem nýttu sér á einhvern hátt haf og strönd voru spurðir hvort þeir sæu tækifæri í að samnýta svæðið með annarskonar starfsemi og þá hvernig samnýting hugnast þeim best. Svarendur gáfu 27 fyrirfram ákveðnum flokkum einkunn á bilinu einn (mikil samleið) til fimm (alls ekki samleið, slæm áhrif á starfsemina).

Flestir ferðaþjónustuaðilarnir sem nýta sér haf og strandsvæði sjá tækifæri í að samnýta það svæði með annars konar starfsemi og nýtingu, eða 17 af 25 þeirra sem svöruðu (sjá mynd 7). Taka skal fram að enginn sem svaraði þessari spurningu svaraði henni neitandi en átta höfðu ekki myndað sér skoðun. Sú starfsemi eða tegund nýtingar sem svarendur töldu eiga *nokkra* eða *mikla* samleið með sínum rekstri voru flestir mjúkir þættir sem eiga heima undir hatti náttúrutengdrar ferðaþjónustu siglingar með leiðsögn (alls 100%), fuqlaskoðun (alls 100%), dýraskoðun (alls 100%), kajaksiglingar (95%), sjósund (95%) og sjóstanqveiði (94,4%). Þá töldu langflestir að rannsóknir (alls 88%) ættu samleið með þeirra starfsemi. Flestir töldu einnig að nýting náttúruauðlinda á smærri skala gæti átt samleið með ferðaþjónustu t.d. smábátaveiðar¹ (76%), skelfisktínsla (69%), grásleppuveiðar (69%) og svartfuqls og sjófuglaveiðar (63%) (sjá mynd 8). Þeir þættir sem síðst voru taldir eiga samleið með ferðaþjónustu, eða hefðu slæm áhrif á starfsemina (*ekki samleið* og *alls ekki samleið*), voru atvinnuvegir sem hafa þá ímynd að hafa neikvæð áhrif á náttúru t.d. veiðar með dragnót (53%), botnvörpuveiðar (53%) og hvalveiðar (44%), tekið var sértaklega fram í athugasemd hjá einum ferðaþjónustuaðila að banna ætti dragnót í Dýrafirði. Tók annar fram að „öll nýting væri af hinu góða vegna þess að öflug byggð eflir ferðaþjónustu“.

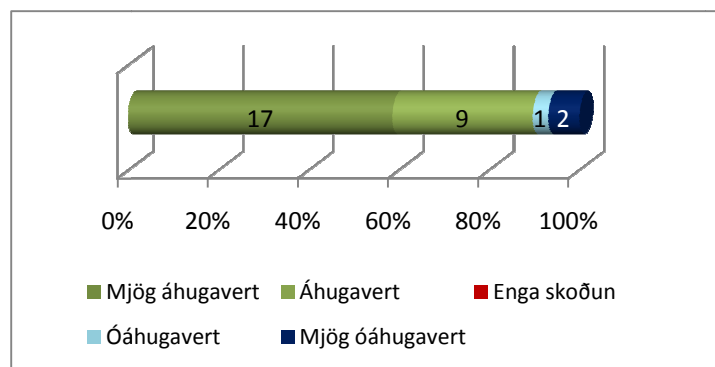
Mynd 7. Sérðu tækifæri í að samnýta þína starfsemi tengt haf, strandsvæðum með annars konar starfsemi?

¹ Af samhenginu má ráða að með smábátaveiðum eigi flestir við línuveiðar.

Mynd 8. Hverjir af eftirfarandi nýtingar möguleikum telur þú að eigi samleið með þinni starfsemi?

Til að kanna hug ferðapjónustuaðila gagnvart nýtingu hafs og strandar voru allir beðnir, þeir sem nýttu sér haf og strönd og hinir, um að segja sína skoðun á því hvort að haf og strönd væru áhugaverðir kostir í uppbyggingu ferðapjónustunnar. Töldu flestir svo vera. Af þeim 29 sem svöruðu spurningunni töldu 17 það vera mjög áhugaverðan kost og níu áhugaverðan. Alls þrír töldu haf og strönd vera óáhugaverðan eða mjög óáhugaverðan kost (sjá mynd 9).

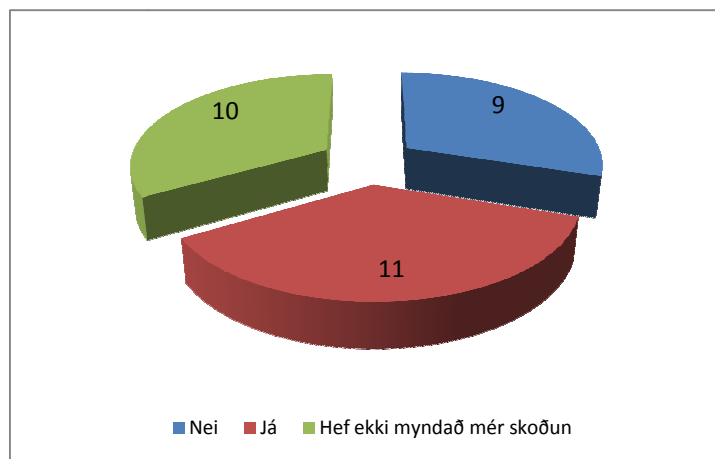
Mynd 9. Finnst þér haf og strönd áhugaverðir kostir í uppbyggingu ferðaþjónustu á svæðinu?

Í könnuninni voru ferðaþjónustuaðilar spurðir um þeirra skoðun á svæðaskiptinu. Svæðaskipting (e.zoning) er oft notuð þegar skipuleggja á stór svæði fyrir mismunandi nýtingu. Reynt er að verða við óskum hvers markhóps. Á sama svæði fara mismunandi starfsemi sem eiga vel saman og einnig er horft til þess að tegund landssvæðisins eigi vel við þá starfsemi sem stunduð er (Anna Dóra Sæpórsdóttir og Rögnvaldur Ólafsson, 2010). Skiptar skoðanir voru á því hvort ætti að skipta niður haf og strandsvæðum á Vestfjörðum fyrir mismunandi nýtingu (sjá mynd 10). Rúmur þriðjungur (11) töldu að skipta ætti svæðum niður fyrir nýtingu, tæplega þriðjungur (níu) töldu að það ætti ekki að gera og þriðjungur (tíu) var ekki búinn að mynda sér skoðun.

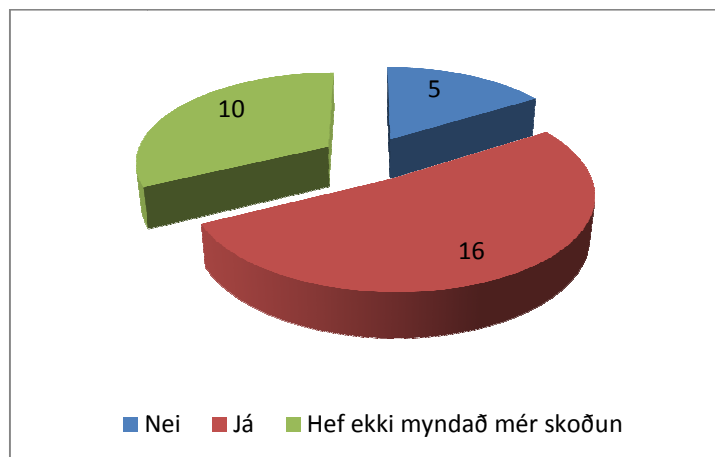
Rúmlega helmingur svarenda var hins vegar á því að það ætti að friðlýsa ákveðin haf og strandsvæði eða 16 af 31 sem svöruðu spurningunni (sjá mynd 11). Þær ástæður fyrir friðlýsingu sem nefndar voru, voru á meðal annars; „verndun náttúru“ og „verndun lífríkis“, „auknir möguleikar á náttúruskoðun“, „skipulögð nýting myndi stuðla að sjálfbærri notkun sem myndi svo leiða af sér aukin tækifæri“, „markviss nýting“, „heftir aðgengi“, „betri stjórn á auðlindum“, „umhverfisvernd“, „möguleiki til að halda svæðunum óskertum til framtíðar“ og þau „friðuð fyrir starfsemi sem gæti skaðað og mengað svæðin“, „verðmæti svæðanna mun aukast“, „friðuð svæði vekja athygli og áhuga ferðamanna“, „betra eftirlit“, „minnkar ofveiði“. Kom fram ákveðin framtíðarsýn hjá einum aðila ferðaþjónustunnar um að „Vestfirðir yrði að hluta til friðland í framtíðinni þar sem vistvæn ferðaþjónusta og vistvænn iðnaður og annað yrði í fyrrrúmi. Hægt væri að nýta auðlindir hafsins án þess að menga hafsvæði eða firði þar sem jafnvægi ríki. Nýting en ekki arðrán á náttúru. Mjög mikilvægt

væri að friðla/setja lög um siglingar t.d. á olíuskipum“. Í sama streng tók annar aðili ferðabjónustunnar og leggur áherslu á að „sett verði í forgang stofnun þjóðgarðs á sunnanverðum Vestfjörðum“.

Gefa þessar niðurstöður möguleika á framhaldsrannsókn á því hvaða svæði það eru sem aðilar ferðabjónustunnar telji eigi að friðlýsa. Tíu höfðu ekki myndað sér skoðun um friðlýsingu en fimm töldu að ekki ætti að friðlýsa. Helstu gallarnir við friðlýsingu voru taldir vera að með friðlýsingu takmarkist nýtingarmöguleikar og aðgengi. Annað sem var talið vera ókostur við friðlýsingu, var á meðal annars að friðlýsing krefjist rannsókna sem kosta fjármagn. Friðlýsing gæti einnig „leitt til atvinnumissis og þar af leiðandi til brottflutnings“. Með friðlýsingu verður „mismikið álag á svæði“ samkvæmt athugasemdum ferðabjónustuaðila.

Mynd 10. Ætti að skipta niður haf og strandsvæðum á Vestfjörðum fyrir mismunandi nýtingu?

Mynd 11. Finnst þér ætti að friðlýsa ákveðin haf og strandsvæði á Vestfjörðum?

SJÁVARTENGÐ ÍMYND VESTFJARÐA INNAN FERÐAÞJÓNUSTUNNAR

Til að kanna hvort ímynd Vestfjarða í hugum ferðaþjóna sé á einhvern hátt sjávartengd voru ferðaþjónar spurðir „Hvaða myndir eða einkenni kæmu upp í huga þeirra þegar þeir hugsa um Vestfirði sem ferðamannastað?“ og beðnir um að nefna „nokkur dæmi um einkennandi eða einstaka ferðamannasegla sem þeim datt í hug á Vestfjörðum“. Beðið var um einstök orð til að lýsa þeirri mynd eða einkenni en ekki voru takmörk á fjölda orða sem svarendur máttu nefna.

Alls svöruðu fyrri spurningunni 31 ferðaþjónustuaðili og nefndu þeir alls 158 atriði (tafla 1). Af þeim 158 atriðum sem voru nefnd var hægt að tengja 40 við sjávartengda ímynd (alls 25,3%). Af 31 ferðaþjónustuaðila voru 20 sem nefndu eitthvert atriði sem tengja má við sjávartengda ímynd Vestfjarða eða 64,5%. Algengustu atriðin voru Látrabjarg (11 skipti), firðir (7) og Hornbjarg (5). Önnur atriði mátti einnig sjá, í tvö skipti voru nefnd; sjávarútvegur (2), fuglabjörg (2), þorp (2), fjara (2), fiskur (2), og í eitt skipti var nefnt; lundi, menning tengd fiskveiðum, Rauðisandur, sjórán, selir, umlukið sjó, strandir og skrímsli.

Tafla 1. Hvaða myndir eða einkenni koma upp í hug þér þegar þú hugsar um Vestfirði sem ferðamannastað?

Orð tengd sjávartengdri ímynd	Ferðaþjónustuaðilar alls (N _f)	Ferðaþjónustuaðilar sem nefna atriði tengd sjávartengdri ímynd %	Atriði alls (N _a)	Atriði sem tengjast sjávartengdri ímynd %
Látrabjarg, firðir, Hornbjarg, sjávarútvegur, fuglabjörg, þorp, fjara, fiskur, lundi, menning tengd fiskveiðum, Rauðisandur, sjórán, selir, umlukið sjó, strandir og skrímsli	31	65%	158	25,3%

Í seinni spurningunni voru nefnd alls 151 atriði (tafla 2). Eins og áður fengu allir tækifæri að nefna nokkur atriði og af þeim mátti tengja 87 atriði við sjávartengda ímynd (eða alls 57,6%). Af þeim 30 ferðaþjónustuaðila sem svöruðu þessari spurningu voru allir sem nefndu einhver atriði sem geta flokkast undir sjávartengda ímynd. Látrabjarg (23 skipti) var oftast nefnd og Horn- bjarg/-vík/-strandir fylgdi fast á eftir (21 skipti). Í færri skipti var nefnt Vigur (7), Rauðisandur (5), Stangveiði (2), sjórinn (2) og Ósvör (2). Í eitt skipti voru nefnd eftirfarandi atriði, Gular strendur, Fjord-fishing, Breiðafjarðareyjar, Sjóstöng, Holtsfjara, Ingjaldssandur,

örn, fuglabjörg, lundar, Leirufjörður, Lónafjörður, Kaldalón, Jökulfirðir, sjávarþorp, fjaran, steinbítur, fiskar, selir, veisla að vestan, harðfiskur, skrímslasetur.

Tafla 2. Nefnið nokkur dæmi um einkennandi eða einstaka ferðamannasegla sem þér dettur í hug á Vestfjörðum

Orð tengd sjávertengdri ímynd	Ferðapjónustuaðilar alls (N _i)	Ferðapjónustuaðilar sem nefna atriði tengd sjávertengdri ímynd %	Atriði alls (N _a)	Atriði sem tengjast sjávertengdri ímynd %
Látrabjarg, Hornbjarg/ Hornstrandir/ Hornvík, Vigur, Rauðisandur, Stangveiði, Ósvör, sjór, Gular strendur, Fjord-fishing, Breiðafjarðareyjar, sjóstöng, Holtsfjara, Ingjaldssandur, Örn, fuglabjörg, lundi, Leirufjörður, Lónafjörður, Kaldalón, Jökulfirðir, Sjávarþorp, fjaran, steinbítur, fiskar, selir, Veisla að vestan, harðfiskur, Skrímslasetur	30	100%	151	57,6%

SAMANTEKT OG ÁLYKTANIR

Flestir þeir ferðapjónar en tóku þátt í könnuninni eru að nýta haf og strandsvæði á einhvern hátt í sínum rekstri. Þá töldu flestir að það væru ónýtt tækifæri í nýtingu haf- og strandsvæða til ferðapjónustu á Vestfjörðum og að leggja ætti meiri áherslu á haf- og strandtengda ímynd þegar kemur að markaðssetningu Vestfjarða sem ferðamannastaðar. Það er því athyglivert að einungis 65% af ferðapjónum nefndu einhver orð tengd hafi og strönd þegar beðnir að nefna orð sem þeir telja að tengist ímynd Vestfjarða sem ferðamannastaðar og einungis um 25% af heildarfjölda nefndra orða mátti tengja haf og strandsvæðum. Mikið fleiri telja helstu ferðamanna segla Vestfjarða vera tengda haf og strönd en hér nefna allir einhver orð sem tengjast þeim svæðum og nær 60% heildarfjölda nefndra orða tengjast haf og strandsvæðum. Þeir ferðaseglar sem eru nefndir endurspegla líklega staði og svæði sem eru vinsæl meðal ferðamanna í dag. Það virðist því vera ákveðið misræmi á milli bæði núverandi nýtingar og framtíðarsýnar ferðapjóna og þeirrar ímyndar sem ferðapjónar telja Vestfirði sem ferðamannastað hafa.

ÞAKKIR

Bestu þakkir fær RNSVB fyrir veittan styrk. Alda Davíðsdóttir, Sigurður Atlason, Gunnar Páll Eydal, Aðalsteinn Óskarsson, Böðvar Þórisson og Sigríður G. Ólafsdóttir fyrir gagnlegar athugasemdir við gerð þessarar skýrslu.

HEIMILDASKRÁ

Albertína Friðbjörg Elíasdóttir, Alda Davíðsdóttir, Íris Hrund Halldórsdóttir og Guðbjörg Ásta Ólafsdóttir, (2008). Ferðamenn á Vestfjörðum sumarið 2008. Rannsókn- og Fræðasetur Háskóla Íslands á Vestfjörðum.

Albertína Friðbjörg Elíasdóttir, Íris Hrund Halldórsdóttir og Guðbjörg Ásta Ólafsdóttir, (2009). Ferðamenn á Vestfjörðum sumarið 2009. Rannsókn- og Fræðasetur Háskóla Íslands á Vestfjörðum.

Anna Dóra Sæþórsdóttir og Rögnvaldur Ólafsson (2010) Áhrif virkjana á ferðamennsku og útivist: Niðurstöður frá vinnu 2. áfanga rammaáætlunar um nýtingu vatnsafls og jarðvarma. Sótt 16. september af <http://www.rammaaetlun.is/media/itarefni/6-Itarefni-v-ferdam-og-utivistar-1.pdf>

Campo-Martinez, S., J. B. Garau-Vadell, & M. P. Martinez-Ruiz (2010) Factors Influencing Repeat Visits to a Destination: The Influence of Group Composition." *Tourism Management* 31, no. 6 (2010): 862-870.

Chen, C. L. (2010) Diversifying Fisheries into Tourism in Taiwan: Experiences and Prospects. *Ocean & Coastal Management* 53: 487-492.

Fletcher, S. (2007) Representing Stakeholder Interests in Partnership Approaches to Coastal Management: Experiences from the United Kingdom. *Ocean & Coastal Management*, 50: 606-622

Fyall, A., & B. Garrod (2005) *Tourism Marketing: A Collaborative approach*. Clevedon. Channel view Publications.

Go, F.M. & A.P. Williams (1993) Competing and cooperating in the changing tourism channel system. *Journal of travel and tourism marketing*, 2: 229-248

Hagstofa (á.á). Hagtölur » Ferðamál, samgöngur og upplýsingatækni » Gisting. [Gistinætur á hótélum eftir ríkisfangi, landsvæði og mánuði 1997-2010](http://www.hagstofa.is). Skoðað 10. september 2010 á <http://www.hagstofa.is>.

Ilbery, B. & G. Saxena (2009) Evaluating 'Best Practice' in Integrated Rural Tourism: Case Examples from the England-Wales Border Region. *Environment and Planning A* 41: 2248-2266.

Kenchington, R. (1993) Tourism in coastal and marine environments—a recreational perspective, *Ocean and Coastal Management*, 19: 1–16.

Kohli, C. S., K. R. Harich, & L. Leuthesser (2005) Creating Brand Identity: A Study of Evaluation of New Brand Names. *Journal of Business Research* 58: 1506-1515.

Orams, M. (1999) *Marine tourism: development, impacts and management*, Routledge, London and New York.

Prebensen, N. K. (2007) Exploring Tourists' Images of a Distant Destination. *Tourism Management* 28: 747-756.

Ragnar Edvardsson (2010). *The Role of Marine Resources in the Medieval Economy of Vestfirðir Iceland*. The Graduate Center CUNY, New York.

Saxena, G. & B. Ilbery. (2008) Integrated Rural Tourism - a Border Case Study. *Annals of*

Tourism Research 35: 233-254.

Stojanovic, T. A., I. Ball, R. C. Ballinger, G. Lymbery, & W. Dodds. (2009) The Role of Research Networks for Science-Policy Collaboration in Coastal Areas. *Marine Policy* 33: 901-911.

Stojanovic, T. A. & R. C. Ballinger. (2009) Integrated Coastal Management: A Comparative Analysis of Four Uk Initiatives. *Applied Geography* 29: 49-62.

Woods-Ballard, A.J., E.C.M. Parsons, A.J. Hughes, K.A. Velandar, R.J. Ladle & C.A. Warburton (2003) The sustainability of whale-watching in Scotland, *Journal of Sustainable Tourism*, 11: 40–55.